

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՃԹՆ-Ի 7-ՐԴ 2025 ՀԱՇՎԵՏՈՒ ՏԱՐՎԱ ՉԵԿՈՒՅՑԻ ԾՐՋԱՆԱԿԻ ՈՒ ԷԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՇԵՄԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԲՇԽ-Ի ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ

1. ԱՃԹՆ-ի 7-րդ ազգային զեկույցը պատրաստվելու է 2025թ. ֆինանսական տարվա համար և ներկայացնելու է Հայաստանի մետաղական հանքարդյունաբերության ոլորտը:
2. ԱՃԹՆ-ի 7-րդ զեկույցի համար հաշվետու պետական մարմիններն ու ընդերքօգտագործող ընկերությունները.

2025 ֆինանսական տարվա համար հաշվետու պետական մարմինները և ընդերքօգտագործող ընկերությունները

Համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների՝ մինչև 2026 թվականի օգոստոսի 1-ը պետական մարմինները՝ Պետական եկամուտների կոմիտեն, ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարությունը, համայնքները (տվյալները ներկայացվում են ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության միջոցով) և 2026 թվականի օգոստոսի 1-ի դրությամբ մետաղական հանքաքարի արդյունահանման ընդերքօգտագործման իրավունք ունեցող բոլոր ընկերությունները, բացառությամբ սնանկ ճանաչվածների, ԱՃԹՆ-ի reports.eiti.am առցանց հաշվետվությունների համակարգի միջոցով ներկայացնում են 2025 հաշվետու տարվա հրապարակային հաշվետվությունները:

ԲՇԽ-ն որոշել է, որ 2026 թվականի օգոստոսի 1-ի դրությամբ դադարեցված ընդերքօգտագործման թույլտվությամբ ընկերությունների համար 2025թ. հրապարակային հաշվետվություններ ներկայացվեն միակողմանի՝ միայն հաշվետու պետական մարմինների կողմից, քանի որ օրենքի համաձայն այդ ընկերություններն այլևս չեն համարվել ընդերքօգտագործող, հետևաբար հրապարակային հաշվետվություններ ներկայացնելու պարտավորություն չունեն:

2025թ. հրապարակային հաշվետվությունները կազմելիս կողմերի համար հիմք է ընդունվելու 31.05.2025թ. դրությամբ հաշվետու տարվա համար հարկային հաշվարկով (ճշգրտված հաշվարկով), հայտարարագրով (ճշգրտված հայտարարագրով) հաշվարկված, ստուգման ակտով (ակտերով) (ուսումնասիրության արձանագրությամբ) հաշվարկված (ներառյալ տույժերը և տուգանքները) տվյալները:

Հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ Ծրջակա միջավայրի նախարարությունը չի տիրապետում տույժերի և տուգանքների վերաբերյալ տեղեկատվությանը՝ հաշվետու տարում բոլոր ընդերքօգտագործողների մասով տույժերի և տուգանքների վերաբերյալ տվյալները Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմինը վարչապետի հանձնարարականի համաձայն՝ սահմանված ձևաչափով ներկայացնելու է Ծրջակա միջավայրի նախարարություն, որը դրանք ներառելու է 2025 հաշվետու տարվա հրապարակային հաշվետվություններում:

2025 թվականի օգոստոսի 1-ի դրությամբ մետաղական հանքաքարի արդյունահանման ընդերքօգտագործման իրավունք ունեցող բոլոր ընկերությունների ցանկը և պարզաբանումները ներկայացվում են սույն որոշման հավելված 1-ում:

3. Հրապարակային հաշվետվությունների ձևաչափը

2025 հաշվետու տարվա հրապարակային հաշվետվությունները ներկայացվելու են համաձայն ՀՀ կառավարության 2018թ. հունիսի 8-ի «Ընդերքօգտագործման հետ կապված գործունեության վերաբերյալ օգտակար հանածոյի արդյունահանման և օգտակար հանածոների արդյունահանման նպատակով ընդերքի երկրաբանական ուսումնասիրության մասով գործունեության վերաբերյալ տեղեկատվությունը հրապարակելու կարգը, ժամկետները և ձևերը, մետաղական օգտակար հանածոյի արդյունահանման թույլտվություն ստացած ընդերքօգտագործողների գործունեության վերաբերյալ հրապարակային հաշվետվությունը ներկայացնելու կարգը, ժամկետները և ձևերը, ինչպես նաև պետական մարմինների ցանկը սահմանելու մասին» N 666-Ն որոշման (այսուհետև՝ Որոշում):

4. Հաշվետվությունների ներկայացումը

ԱՃԹՆ-ի հրապարակային հաշվետվությունները ներկայացվում են ԱՃԹՆ-ի առցանց հաշվետվությունների հարթակի միջոցով/կամ թղթային՝ եթե հարթակը հասանելի չլինի/: 2025 հաշվետու տարվա հրապարակային հաշվետվությունները պարտավորություն ունեցող պետական մարմինները և ընկերությունները պետք է ներկայացնեն մինչև 2026 թվականի օգոստոսի 1-ը:

Համադրվող ընկերությունները

Բազմաշահառու խմբի որոշմամբ 2025 ֆինանսական տարիների համար համադրվող են համարվում այն ընկերությունները, որոնք հաշվետու յուրաքանչյուր ֆինանսական տարում ՀՀ պետական բյուջե են վճարել 150 միլիոն դրամին համարժեք կամ այն գերազանցող գումարի հարկեր և վճարումներ: Համադրման սույն շեմը կիրառվել է նաև 2016-2024 թվականների համար:

5. ԱՃԹՆ-ի գեկույցում/հաշվետվություններում ներկայացվող հարկերը և եկամուտները

2025 հաշվետու տարվա համար

ԱՃԹՆ-ի հրապարակային հաշվետվություններում ընդերքօգտագործողները և պետական մարմինները երկուստեք ներառելու են տվյալներ հետևյալ հարկերի ու վճարումների մասին (առանց շեմերի).

1. շահութահարկ
2. եկամտային հարկ

3. ավելացված արժեքի հարկ
4. ակցիզային հարկ
5. ռոյալթի
6. բնօգտագործման վճարներ
7. բնապահպանական հարկ
8. մաքսային տուրքեր և վճարներ
9. ազնիվ, սև, գունավոր և հազվագյուտ մետաղների յուրաքանչյուր հանքավայրի օգտագործման (շահագործման) թույլտվության տրամադրման համար պետական տուրք
10. ջրօգտագործման թույլտվության տրամադրման պետական տուրք
11. շրջակա միջավայրի պահպանության դրամագլխի համալրում
12. շրջակա միջավայրի պահպանության դրամագլխից հատկացումներ ընկերությանը
13. մշտադիտարկումների իրականացման վճարներ
14. շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության իրականացման տուրք
15. հողի հարկ¹
16. գույքահարկ
17. հողի ձեռքբերում
18. հողամասերի կադաստրային արժեքների՝ նպատակային նշանակության փոփոխման պահին առկա տարբերության վճարում
19. ՏԻՄ-ին (համայնքին) վճարված վարձակալության վճար
20. Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի կողմից նշանակված տույժեր և տուգանքներ
21. Օգտակար հանածոյի արդյունահանման նպատակով ընդերքօգտագործման պայմանագրով սահմանված՝ համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացման հետ կապված պարտավորությունները

Միակողմանի՝ միայն ընկերությունները, տրամադրում են տվյալներ հետևյալ ֆինանսական հոսքերի համար.

¹ 2021 թվականի հունվարից տեղական հարկեր հողի հարկը և գույքահարկը միավորվել են որպես անշարժ գույքի հարկ, Հարկային օրենսգիրք, բաժին 11՝ անշարժ գույքի հարկը, գլուխ 45՝ անշարժ գույքի հարկը և վճարողները, հոդված 224

1. Ընդերքօգտագործողի կողմից համայնքին կատարված բարեգործական հատկացումներ, նվիրատվություններ կամ այլ ձևով համայնքին կատարված անհատույց օտարումները
2. ոչ առևտրային իրավաբանական անձանց տրամադրված նվիրատվություններ, նվիրաբերություններ կամ այլ ձևով կատարված անհատույց օտարումները (ըստ կազմակերպությունների)
3. Ֆիզիկական անձանց տրամադրված նվիրատվություններ, նվիրաբերություններ կամ այլ ձևով կատարված անհատույց օտարումները (ընդհանուր գումարը և ֆիզիկական անձանց թիվը):

Միակողմանի՝ միայն պետության կողմից բացահայտվող էական եկամտային հոսքեր առկա չեն:

Սուբյեկտը համադրելու է հարկային հաշվարկով (հաշվեգրման մեթոդով) ներկայացված տվյալները:

6. Համադրման համար էական ֆինանսական հոսքերը և համադրվող ֆինանսական հոսքի ներկայացման մեթոդը

2023-2024թթ. ԱՃԹՆ ազգային զեկույցի² արդյունքներով՝ կատարված համադրումների տվյալներում վերջնական անհամապատասխանությունը կազմել է 0.3% կամ 175,7մլն.դրամ:

Ըստ անկախ ադմինիստրատորի եզրակացության³՝ 2016-2024 թվականների անհամապատասխանությունների դինամիկան ունի նվազման միտում՝ սկզբնական (2017) 1%-ից (որը նույնպես շատ ցածր շեղում է) այն իջել է 0,3%-ի (2024): Տարբերությունների պատճառները հիմնականում հաշվետվությունների լրացման ժամանակ մեխանիկական սխալներն են եղել, որոնք նվազում են՝ հաշվետվությունների լրացման կարողությունները զարգանալուն զուգահեռ:

Հաշվի առնելով ԱՃԹՆ-ի կողմից «վնարումների համադրում» մոդելից տվյալների համակարգված բացահայտման մոդելին անցնելու և ռիսկերի վրա հիմնված մոտեցումը կիրառելու քաղաքանությունը, երբ պետք է ոչ թե «ստուգվի յուրաքանչյուր թիվը» այլ «գնահատվի՝ արդյոք համակարգը վստահելի է», ինչպես նաև դիտարկելով նախորդ զեկույցների համադրման գործընթացներով արձանագրված իրողությունը, որ Հայաստանի պետական հարկային համակարգը վստահելի է, Բազմաշահառու խումբը ի գիտություն է ընդունում, որ ԱՃԹՆ հաշվետվություններով ներկայացվող տվյալների ոչ էական տարբերությունները պայմանավորված են հիմնականում հաշվետվու համայնքների, պետական մարմինների և ընկերությունների պատասխանատուների՝ հաշվետվություն լրացնելու հմտություններով և մեխանիկական սխալներով: Ուստի, այս հանգամանքը հիմք է տալիս ԲՇԽ-ին՝ 2025 ֆինանսական տարվա համար համադրվող համարել արդյունահանման գործունեության հետ ուղղակի կապված էական և մեխանիկական սխալներ կատարելու տեսանկյունից ավելի ռիսկային հետևյալ 3 եկամտային հոսքերը.

² <https://www.eiti.am/hy/%D4%B1%D5%A6%D5%A3%D5%A1%D5%B5%D5%AB%D5%B6%20%D5%A6%D5%A5%D5%AF%D5%B8%D6%82%D5%B5%D6%81/2023-2024>, էջ 274

³ https://www.eiti.am/files/annul_reports/other/1/EITI_final%20report_2022_arm.pdf, էջ 180

Համադրվելիք եկամտային հոսքը	Հիմնավորումը	Համադրվող ֆինանսական հոսքի ներկայացման մեթոդը
1. Մաքսատուրք, մաքսավճար	հաշվետվություն լրացնելիս մեխանիկական սխալի ռիսկ	համադրվելու է հարկային հաշվարկով (հաշվեգրման մեթոդով) ներկայացված տվյալը
2. Վարձավճարներ	հաշվետվություն լրացնելիս մեխանիկական սխալի ռիսկ	համադրվելու են փաստացի դրամական վճարումները
3. Ընդերքօգտագործման պայմանագրով սահմանված համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացման հետ կապված պարտավորություններ	նախորդ զեկույցների կազմման ընթացքում համայնքների ու ընկերությունների տվյալների անհամապատասխանության հետ կապված խնդիրներ	Համադրվելու են փաստացի դրամական վճարումները: Համադրումը չի կարող իրականացվել ոչ ֆինանսական պարտավորությունների դեպքում, քանի որ դրանց դրամական գնահատականը (ինքնարժեքը) ներկայացվում է միայն ընկերությունների կողմից: Սակայն այն դեպքում, երբ ընկերության կողմից ներկայացված դրամական գնահատականը գերազանցում է սահմանված էականության շեմը, Սուբյեկտը անհրաժեշտության դեպքում պետք է ստացված ոչ ֆինանսական ներդրման (ապրանքի և/կամ ծառայության) վերաբերյալ հավելյալ տեղեկատվություն ստանա ապրանքը կամ ծառայությունը ստացած համայնքից և այն ներկայացնի զեկույցում:

7. Համադրման դեպքում թույլատրելի/ոչ էական շեղման սահմանաչափ

Անկախ ադմինիստրատորի կողմից վերջնական համադրման նպատակով կհետաքննվի ֆինանսական այն հոսքի վերաբերյալ տվյալի տարբերությունը, որի անհամապատասխանության չափը երկուստեք ներկայացված հաշվետվությունում կազմում է ֆինանսական տվյալի 4 տոկոսը, սակայն ոչ պակաս քան 1 միլիոն ՀՀ դրամը: Նշված հաշվարկի համար հիմք է հանդիսանում այն կողմի ներկայացրած տվյալը, որն ավելի փոքր է: Մույն սկզբունքը կիրառվել է նաև 2016-2024թթ. ֆինանսական հոսքերի տվյալները համադրելիս:

Օգտակար հանաձոյի արդյունահանման նպատակով ընդերքօգտագործման պայմանագրով սահմանված համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացման հետ կապված պարտավորությունները կհամադրվեն առանց էականության շեմ կիրառելու:

8. ՀՀ ԱՃԹՆ-ի զեկույցի շրջանակում ոչ կիրառելի ֆինանսական հոսքեր

Հիմք ընդունելով Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի 2016-2017թթ., 2018թ., 2019թ., 2020-2021թթ., 2022թ., 2023-2024թթ. ազգային զեկույցների բացահայտումները, այլ վերլուծություններ ու քննարկումներ՝ ԲԾԽ-ն որոշում է, որ ՀՀ ԱՃԹՆ-ի զեկույցի շրջանակում 2025 ֆինանսական տարվա համար ոչ կիրառելի ԱՃԹՆ-ի ստանդարտի պահանջներն ու ֆինանսական հոսքերն են՝

1. ոլորտից բնաիրային եկամուտները,
2. քվազի-ֆիսկալ ծախսերը, ենթակառուցվածքներին վերաբերող դրույթները և ապրանքափոխանակության կարգավորումները (4.3)
3. փոխադրումներից ստացվող էական եկամուտները (4.4)

4. արտիզանային (artisanal) և փոքրամասշտաբ հանքարդյունահանումը, քանի որ ԱՃԹՆ-ի նախորդ զեկույցներում նշվել է, որ «Հայաստանում մետաղական հանքարդյունաբերության ոլորտում բացակայում է արտիզանային և փոքրամասշտաբ արդյունահանումը: Քանի որ Հայաստանում չկան հանրությանը հասանելի արժանահավատ գնահատականներ երկրի հանքարդյունաբերությունում առկա ոչ ֆորմալ ոլորտի վերաբերյալ, սույն գործունեության վերլուծության նպատակով ուսումնասիրվել են ոչ ֆորմալ գործունեությանը վերաբերող հասանելի համապատասխան դատական ակտերը և վարչական մարմինների որոշումները: Ուսումնասիրության արդյունքում, հանքարդյունաբերության ոլորտում ոչ ֆորմալ գործունեությանը վերաբերող դատական գործեր չեն բացահայտվել: Հաշվի առնելով ոլորտի առանձնահատկությունները, ներառյալ դրա մասշտաբը, օրենսդրական կարգավորումները, վերահսկողությունը և հաշվետվողականության պահանջները՝ ակնկալվում է, որ այս ոլորտում ոչ ֆորմալ գործունեություն չկա»:

ԱՃԹՆ-ի 7- թղ ազգային զեկույցում այս հարցերին անդրադառնալու անհրաժեշտություն չկա:

9. Պետության մասնակցությունը

2023-2024թթ. զեկույցի⁴ եզրահանգումներով՝ Ստանդարտի 2.6 պահանջի կիրառման տեսանկյունից Հայաստանի Հանրապետությունում չկան պետական ձեռնարկություններ, սակայն ընկերություններում պետական մասնակցությունից ստացված եկամուտներն ունեն էական մեծություն: Միևնույն ժամանակ արդյունահանող ընկերություններում պետական մասնակցության ոլորտում պարբերաբար տեղի են ունենում փոփոխություններ, ուստի Մուրյեկտը պետք է ուսումնասիրի 2025թ. տեղի ունեցած փոփոխությունները, գնահատի այդ տարվա պետական մասնակցությունից ստացված եկամուտների չափը և ներկայացնի ԱՃԹՆ-ի ստանդարտի 2.6-րդ, 4.2-րդ, 4.3-րդ, 4.4-րդ, 4.5-րդ և 6.2-րդ

⁴ file:///C:/Users/hasmikm/Downloads/EITI_2023-2024%20Report_%D0%90R%D0%9C%20(3).pdf, էջ 285

վերաբերելի պահանջներին վերաբերվող տեղեկությունների բացահայտումն ապահովող անհրաժեշտ օրենսդրական փոփոխությունների առաջարկություններ և իրավական ակտերի համապատասխան նախագծեր: Իր առաջարկությունները մշակելիս՝ Անկախ ադմինիստրատորը պետք է խորհրդակցի ԱՃԹՆ-ի միջազգային քարտուղարության պատասխանատուների և ԲՇԽ-ի հետ:

10. Սոցիալ-տնտեսական պարտավորությունները

ԱՃԹՆ-ի գեկույցում պետք է ընդգրկվեն օգտակար հանածոյի արդյունահանման ընդերքօգտագործման պայմանագրով սահմանված՝ համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացման հետ կապված պարտավորությունները, համայնքներում կատարված կամավոր սոցիալական ներդրումները, ինչպես նաև ոչ առևտրային իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց օգտին կատարված վճարումները:

Օգտակար հանածոյի արդյունահանման նպատակով ընդերքօգտագործման պայմանագրով սահմանված համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացման հետ կապված պարտավորությունները կհամադրվեն առանց էականության շեմ կիրառելու:

11. Եկամուտների վերաբաշխումը

Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգը հնարավորություն չի ընձեռում ներկայացնել հանքարդյունաբերությունից ստացված եկամուտների բաշխումը: Սակայն գեկույցում պետք է ներկայացվեն.

1. Ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական հարկի նպատակային օգտագործման մասին ՀՀ օրենքի համաձայն 2025թ. ընթացքում ազդակիր համայնքներին հատկացված սուբվենցիաները և համապատասխան բնապահպանական մասհանումների հաշվին իրականացված նպատակային ծրագրերը: Այդ տեղեկությունը պետք է ներկայացվի ամբողջ ծավալով՝ հաշվի առնելով Հայաստանի 1-ին և 2-րդ վավերացման հաշվետվությունների մեջ ներկայացված բացերը և հրապարակման ենթակա տեղեկության շրջանակը:

ԱՃԹՆ-ի գեկույցում մանրամասն պետք է ներկայացվեն՝

- 1) Հայաստանի Հանրապետության «Ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական հարկի նպատակային օգտագործման մասին» օրենքով կարգավորվող ընթացակարգերը,
- 2) մետաղական հանքարդյունահանող ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական հարկի՝ ազդակիր համայնքներին վերաբաշխելու ենթակա ընդհանուր գումարի հաշվարկման հիմքը,
- 3) ընկերությունների կողմից հաշվետու տարում բնապահպանական հարկի և բնօգտագործման վճարների միասնական հարկային հաշվարկներով հաշվարկված գումարը,

- 4) յուրաքանչյուր ազդակի համայնքի համար հաշվարկված համամասնությունները,
- 5) յուրաքանչյուր ազդակի համայնքի համար հաշվարկված գումարը,
- 6) յուրաքանչյուր համայնքին հատկացված ընդհանուր գումարը,
- 7) համայնքների բյուջեներ կատարված փաստացի փոխանցումները և
- 8) վերաբաշխման բանաձևի համաձայն հաշվարկված գումարիների, յուրաքանչյուր ազդակի համայնքի համար հաշվարկված գումարների և յուրաքանչյուր ազդակի համայնքի բյուջե փաստացի մուտքագրված գումարների տարբերությունները և դրանց պատճառները:

Լիազոր պետական մարմիններն անհրաժեշտության դեպքում պետք է մեկնաբանեն հնարավոր ցանկացած անհամապատասխանության պատճառները:

Շրջակա միջավայրի նախարարությունը պետք է տրամադրի յուրաքանչյուր համայնքին տրվող համամասնությունները և հաշվարկման հիմքը:

2. 2022թ. մարտի 4-ի ««ՀՀ բյուջետային համակարգի մասին» օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» [ՀՕ-52-Ն](#) և ««Տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքում լրացում կատարելու մասին» [ՀՕ-53-Ն](#) օրենքներում կատարված լրացումների և դրանց կիրարկումն ապահովելու նպատակով ընդունված ենթաօրենսդրական ակտերի⁵ համաձայն 2025թ. ընթացքում ազդակի համայնքներին հատկացված ռյալթիներից մասհանումները և դրանց հաշվին իրականացված սոցիալ-տնտեսական ծրագրերը: Այդ տեղեկությունը պետք է ներկայացվի ամբողջ ծավալով՝ հաշվի առնելով Հայաստանի 2-րդ վավերացման հաշվետվությունների մեջ ներկայացված բացերը և հրապարակման ենթակա տեղեկության շրջանակը:

ԱՃԹՆ-ի զեկույցում մանրամասն պետք է ներկայացվեն՝

- 9) վերը նշված օրենքներով սահմանված կարգավորվող ընթացակարգերը,
- 10) մետաղական հանքարդյունահանող ընկերությունների կողմից վճարվող ռյալթիների՝ ազդակի համայնքներին վերաբաշխելու ենթակա ընդհանուր գումարի հաշվարկման հիմքը,
- 11) ընկերությունների կողմից հաշվետու տարիներին ռյալթիի և բնօգտագործման վճարների միասնական հարկային հաշվարկներով հաշվարկված գումարը,
- 12) յուրաքանչյուր ազդակի համայնքի համար հաշվարկված համամասնությունները,
- 13) յուրաքանչյուր ազդակի համայնքի համար հաշվարկված գումարը,
- 14) յուրաքանչյուր համայնքին հատկացված ընդհանուր գումարը,
- 15) համայնքների բյուջեներ կատարված փաստացի փոխանցումները և

⁵ <https://www.eiti.am/hy/royalty-transfers-to-communities-arm>

16) վերաբաշխման բանաձևի համաձայն հաշվարկված գումարիների, յուրաքանչյուր ազդակի համայնքի համար հաշվարկված գումարների և յուրաքանչյուր ազդակի համայնքի բյուջե փաստացի մուտքագրված գումարների տարբերությունները և դրանց պատճառները:

Լիազոր պետական մարմիններն անհրաժեշտության դեպքում պետք է մեկնաբանեն հնարավոր ցանկացած անհամապատասխանության պատճառները:

Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությունը պետք է տրամադրի յուրաքանչյուր համայնքին տրվող համամասնությունները և հաշվարկման հիմքը:

12. Տվյալների ապագրեզագման աստիճանը (project-level reporting (ծրագրի մակարդակում հաշվետվություն ներկայացնելը))

ԲԾԽ-ն որպես ծրագիր է դիտարկում մեկ ընդերքօգտագործման իրավունքով/թույլտվությամբ իրականացվող գործունեությունը: 2025 թվականի համար կազմվող զեկույցում այն բոլոր ֆինանսական հոսքերը, որոնք հնարավոր է ներկայացնել արդյունահանման թույլտվությունների մակարդակով, պետք է ներկայացվեն հենց այդ մակարդակում՝ հստակ նշում կատարելով այդ մասին:

13. Արտադրություն, արտահանում և զբաղվածություն

Հանքարդյունահանող ընկերությունները պետք է տրամադրեն **արդյունահանման, արտադրության, ներքին իրացման ու արտահանման** տվյալները՝ ըստ արտադրատեսակների: Արտադրատեսակները պետք է ներկայացվեն՝ ըստ ԵԱՏՄ արտաքին տնտեսական գործունեության ապրանքային անվանացանկի:

Ներքին շուկայում արտադրության իրացման և արտահանման վերաբերյալ տվյալները ներկայացնելիս հանքարդյունահանող ընկերությունները պետք է տրամադրեն նաև մատակարարված արտադրատեսակում (խտանյութ, համաձուլվածք) վճարվող համարվող մետաղների վերջնական պարունակության վերաբերյալ տվյալներ՝ արտահայտված կշռով (գրամներով կամ տոննաներով):

Արտահանման տվյալները ներկայացնելիս Սուբյեկտը պետք է ներկայացնի ապագրեզացված տվյալներ՝ ըստ ծագման տարածաշրջանի, ընկերության կամ ծրագրի, ինչպես նաև ներակայացնի արտահանումների ծավալների և արժեքների հաշվարկման աղբյուրները և մեթոդները:

Ընկերությունները **զբաղվածության** վերաբերյալ տվյալները պետք է ներկայացնեն ըստ հետևյալ կատեգորիաների՝

- ✓ ըստ աշխատանքային պայմանագրի ժամկետայնության,
- ✓ ըստ աշխատողների քաղաքացիության՝ ՀՀ քաղաքացի և օտարերկրյա քաղաքացի,

- ✓ ըստ աշխատողների համայնքային ներկայացվածության,
- ✓ ըստ զբաղվածության մեջ կին-տղամարդ բաշխվածության, ինչպես նաև՝ ըստ ընդամենը զբաղվածների մեջ ղեկավար պաշտոններ զբաղեցնող կանանց թվի:

14. Տվյալների հուսալիություն և հավաստիության հաստատում

Հաշվետվություններում ներկայացվող տվյալների հուսալիությունն ու ճշգրտությունն հավաստիացնելու նպատակով հրապարակային հաշվետվությունները պետք է վավերացվեն ընկերության ղեկավարի կամ գլխավոր հաշվապահի և պետական մարմնի բարձրաստիճան պաշտոնյայի կամ իր տեղակալի էլեկտրոնային ստորագրությամբ:

Հաշվետվությունները ստորագրողներ են հանդիսանում՝

- 1) պետական կառավարման մարմինների ղեկավարները և (կամ) տեղակալը,
- 2) մետաղական օգտակար հանածոյի արդյունահանման թույլտվություն ստացած ընդերքօգտագործող ընկերության ղեկավարը կամ գլխավոր հաշվապահը:

15. Ներկայացնող տվյալների աուդիտը

Ընդերքօգտագործողները հաշվետվություններում պետք է ներկայացնեն տեղեկություն՝ հաշվետու տարվա համար իրականացված արտաքին ֆինանսական աուդիտի վերաբերյալ, և առկայության դեպքում, տրամադրեն ֆինանսական հաշվետվությունների և աուդիտորական եզրակացության հրապարակման հղումը, իսկ հաշվետվության՝ տպագիր մամուլում հրապարակված լինելու պարագայում, վերջինիս էլեկտրոնային պատճենը:

16. Ընդերքի հետախուզման կարևոր ծրագրերի նկարագրությունը

Չեկույցում պետք է ներկայացվի հաշվետու ժամանակաշրջանում իրականացված ընդերքի հետախուզման կարևոր ծրագրերի նկարագրությունը, ինչպես նաև հաշվետու տարվա ընթացքում երկրում հաստատված պաշարների ագրեգացված մեծությունը՝ ըստ հանքատեսակների: Պետք է ներկայացվեն նաև տեղեկություններ՝ ընթացիկ հետախուզման աշխատանքների փուլերի, ինչպես նաև այդ աշխատանքների իրականացման տարածաշրջանների վերաբերյալ:

17. Էներգետիկ անցման համատեքստում ԱՃԹՆ-ի հնարավոր դերի քննարկումը

Չեկույցում պետք է ներկայացվի բաժին, որտեղ պետք է ներկայացվի երկրի, այդ թվում՝ արդյունահանող ոլորտին առնչվող ազգային

Լներգետիկ անցման պարտավորությունների, քաղաքականությունների և ծրագրերի ընդհանուր նկարագրությունը: Բացի դրանից պետք է ներկայացվի առաջարկություններ՝ այդ համատեքստում ԱՃԹՆ-ի հնարավոր դերի վերաբերյալ:

հավելված 1

2025 թվականի համար հրապարակային հաշվետվություններ ներկայացնելու համար հաշվետու ընդերքօգտագործող ընկերությունների ցանկ

Պարզաբանում

- ✓ Համաձայն Ընդերքի օրենսգրքի՝ սնանկ ճանաչված ընդերքօգտագործողն ազատվում է հրապարակային հաշվետվություն ներկայացնելու պարտավորությունից:
- ✓ Ըստ ԲՇԽ-ի որոշումների և նախորդ տարիներին որդեգրված մոտեցման՝ 2026 թվականի օգոստոսի 1-ի դրությամբ դադարեցված ընդերքօգտագործման թույլտվությամբ ընկերությունների⁶ համար հրապարակային հաշվետվություններ այդ տարի ներկայացվել են միակողմանի՝ միայն հաշվետու պետական մարմինների կողմից, քանի որ օրենքի համաձայն այդ ընկերություններն այլևս չեն համարվել ընդերքօգտագործող, հետևաբար պարտավորություն չեն ունեցել ներկայացնելու հրապարակային հաշվետվություններ:
- ✓ Այն ընկերությունները, որոնք բողոքարկել են ընդերքօգտագործման դադարեցումը մինչև 2020թ. օգոստոսի 16-ը և 2026թ. օգոստոսի 1-ի դրությամբ հայցն ընդունվել է դատական վարույթ, համարվել են ընդերքօգտագործողներ և, հետևաբար, ներկայացրել են հրապարակային հաշվետվություններ:

⁶ Այն ընկերությունները, որոնք բողոքարկել են ընդերքօգտագործման իրավունքի դադարեցման վարչական ակտը մինչև 2020 թվականի հուլիսի 16-ին ընդունված «Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատավարության օրենսգրքում լրացում և փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՕ-399-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը (16.08.2020թ.), համարվում են ընդերքօգտագործող, քանի որ ընդերքօգտագործման իրավունքը դադարեցնելու մասին վարչական ակտը կասեցված է և ընդերքօգտագործման իրավունքի դադարեցումը ուժի մեջ չի կարող մտնել, քանի դեռ ավարտված չեն ընդերքօգտագործման իրավունքի կրողի նկատմամբ վերջինիս իրավունքի հետ կապված դատավարական գործընթացները:

Այն ընկերությունները, որոնք բողոքարկել են ընդերքօգտագործման իրավունքի դադարեցման վարչական ակտը 16.08.2020թ.-ից հետո, վերջիններիս ընդերքօգտագործման իրավունքը համարվում է դադարեցված, քանի որ, համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատավարության օրենսգրքում լրացում և փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՕ-399-Ն օրենքի (83-րդ հոդվածի 1-ին մաս, 4.1-ին կետ), վիճարկման հայցի վարույթ ընդունելը չի կասեցնում ընդերքօգտագործման իրավունքի դադարման կամ կասեցման վարչական ակտի կատարումը մինչև այդ գործով գործն ըստ էության լուծող դատական ակտի օրինական ուժի մեջ մտնելը: Սակայն դատարանը կարող է գործի ըննության ժամանակ ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն կասեցնել վարչական ակտի կատարումը: Այս դեպքում **ընկերությունը համարվում է ընդերքօգտագործող:**

h/ h	Ընդերքօգտագործող	Գրանցման համար	ՀՎՀՀ	Պայմանագրի համար	Պայմանագրի կնքման ամսաթիվ	Պայմանագրի ավարտ
1.	«Մեղրածոր Գոլդ» ՍՊԸ	286.110.07682	02709666	ՊՎ-057	22.08.2012	01.05.2040
2.	«Սազամար» ՓԲԸ	278.120.03167	00410036	ՊՎ-093	20.10.2012	01.03.2049
3.	«Ախթալայի ԼՅԿ» ՓԲԸ	96.120.00632	06602309	ՊՎ-103	20.10.2012	15.03.2029
4.	Կապանի լեռնահարստացման կոմբինատ (նախկին «Չաարատ Կապան» ՓԲԸ)	27.120.01216	09416902	ՊՎ-183	27.11.2012	01.04.2050
5.	«ԳՊՄ Գոլդ» ՍՊԸ (ԳեոՊրոՄայնինգ Գոլդ ՍՊԸ)	273.110.02424	01530525	ՊՎ-189	20.10.2012	18.10.2042
6.	«Մուլտի Գրուպ» Կոնցեռն ՍՊԸ	42.110.01460	03516447	ՊՎ-213	20.10.2012	06.03.2031
7.	«Չանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ	27.140.00009	09400818	ՊՎ-232	27.11.2012	30.05.2041
8.	«ԶԻԵՄԷՆ ԳՈԼԴ ՄԱՅՆԻՆԳ» ՍՊԸ («Վարդանի Չարթունքը» ՍՊԸ)	79.110.00234	09414399	ՊՎ-239	27.09.2012	03.12.2026
9.	«Լիդիան Արմենիա» ՓԲԸ	264.120.07314	00091919	ՊՎ-245	26.09.2012	25.03.2039

10.	«Լիճքվազ» ՓԲԸ	286.120.07744	02710054	ՊՎ-293	22.11.2012	08.02.2036
11.	«Ագարակի ՊՄԿ» ՓԲԸ	79.140.00036	09700039	ՊՎ-311	05.04.2013	31.12.2029
12.	«Ասսաթ» ՍՊԸ	77.110.00569	03807664	ՊՎ-366	06.06.2013	01.01.2035
13.	«Թեղուտ» ՓԲԸ	286.120.06078	02700773	ՊՎ-376	20.02.2013	01.07.2036
14.	«Ակտիվ լեռնագործ» ՍՊԸ	273.110.03365	01544838	ՊՎ-425	28.12.2012	24.10.2036
15.	«Ատ-Մետալս» ՍՊԸ	271.110.738775	00118721	Պ-514	16.01.2015	24.05.2029
16.	«Բակտեկ Էկո» ՍՊԸ	282.110.06759	00870494	ՊՎ-515	22.08.2014	15.08.2040
17.	«Գեղի Գօլդ» ՍՊԸ	72.110.121815	09423012	ՊՎ-544	22.07.2016	16.12.2045
18.	«Ղարագույաններ» ՓԲԸ	286.120.929505	02583292	Պ-547	25.10.2016	25.10.2053
19.	«Մեգո Գոլդ» ՍՊԸ	77.110.00610	04213127	ՊՎ-184	28.12.2012	21.07.2040
20.	«Գեոռեյլ» ՓԲԸ	264.120.08798	00258804	Պ-707	31.03.2023	12.06.2042
21.	«Պարամաունտ Գոլդ Մայնինգ» ՓԲԸ	286.120.58034	04219371	089	12.06.2012	01.04.2035
22.	«Մարջան Մայնինգ Զոմփանի» ՍՊԸ	273.110.05412	01569837	ՊՎ-398	07.03.2013	22.04.2033